

คำวินิจฉัยของ พลโท จุล อติเรก ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๗/๒๕๕๕

วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด กรณีนายเสวต ทองรัมย์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ซึ่งเป็นผู้ร้อง ได้เสนอเรื่องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีนายเสวต ทองรัมย์ ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

ข้อเท็จจริงตามคำร้องได้ความว่า ผู้ถูกร้องได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายสมชาย สุนทรวัฒน์) และเข้ารับตำแหน่งเมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๕๑ จึงเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ (๕) มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อผู้ร้อง ภายใน ๓๐ วัน เมื่อผู้ถูกร้องเข้ารับตำแหน่ง และเมื่อผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งด้วยการลาออกในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๑ จึงต้องยื่นบัญชี ฯ ภายใน ๓๐ วันนับแต่วันพ้นตำแหน่ง และต้องยื่นบัญชี ฯ ภายใน ๓๐ วันนับแต่วันพ้นตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี

ผู้ร้องมีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ผู้ถูกร้องมีหนังสือชี้แจงว่า ผู้ถูกร้องไม่ทราบว่าต้องยื่นบัญชี ฯ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในขณะที่ดำรงตำแหน่งหากทราบคงไม่หลีกเลี่ยงที่จะปฏิบัติตามระเบียบ เพราะสมัยปฏิบัติงานในรัฐวิสาหกิจสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ก็ได้แจ้งบัญชีทรัพย์สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. มาแล้ว

ผู้ร้องมีหนังสือให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริงอีกครั้งหนึ่ง พร้อมทั้งระบุโทษของการไม่ยื่นบัญชี ฯ ผู้ถูกร้องมีหนังสือชี้แจงเช่นที่เคยชี้แจงแล้ว คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติ ๗ เสียง เห็นว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ กรณีเข้ารับตำแหน่ง กรณีพ้นจากตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญและขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ดังนี้

๑. ขอให้วินิจฉัยชี้ขาดว่า นายเสวต ทองรัมย์ ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

๒. ขอให้วินิจฉัยชี้ขาดว่า ห้ามมิให้นายเสวต ทองรัมย์ ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

ศาลรัฐธรรมนูญได้ให้โอกาสผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา แต่ผู้ถูกร้องมิได้ยื่นคำชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญ แต่อย่างไร

พิจารณาแล้ว คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติด้วยคะแนนเสียง ๗ เสียง ว่าผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ กรณีเข้ารับตำแหน่ง กรณีพ้นจากตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วหนึ่งปี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ และเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๒๓ แล้ว จึงเห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด คำร้องนี้ได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ วรรคสอง

มีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ วรรคหนึ่ง (๕) หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง... (๕) ข้าราชการการเมืองอื่น...”

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ บัญญัติว่า “บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๒๕๑ ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว และต้องยื่นภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้ (๑) ในกรณีที่เป็นกรณเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง (๒) ในกรณีที่เป็นกรณพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง ฯลฯ” และวรรคสอง บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (๒) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง ดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย”

พิจารณาแล้วได้ความว่า ผู้ถูกร้องเข้ารับตำแหน่ง เมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๕๑ ลาออกจากตำแหน่งในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๑ จึงเห็นว่า ผู้ถูกร้องเป็นข้าราชการการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ วรรคหนึ่ง (๕) และเห็นว่าผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ฯ ภายในระยะเวลาที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ กำหนด

ประเด็นที่ต้องวินิจฉัยชี้ขาดตามคำร้องว่า

๑. ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชี ๑ กรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง หรือไม่
๒. ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งและห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่เมื่อใด

ตามกรณีที่หนึ่งว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชี ๑ กรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง หรือไม่ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา ๒๕๒ หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่าการกระทำดังกล่าว แล้วแต่กรณี และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง”

ตามข้อเท็จจริงของคำร้องประกอบคำชี้แจงของผู้ถูกร้อง พังเป็นยุติได้ว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชี ๑ ต่อผู้ร้องภายใน ๓๐ วันกรณีเข้ารับตำแหน่ง ภายใน ๓๐ วันกรณีพ้นจากตำแหน่งและภายใน ๓๐ วันกรณีพ้นจากตำแหน่งแล้วหนึ่งปี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ ปัญหาว่าผู้ถูกร้องชี้แจงว่าผู้ถูกร้องไม่ทราบความจริงว่าจะต้องยื่นบัญชีต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในขณะที่ดำรงตำแหน่ง หากทราบคงปฏิบัติตามระเบียบ และผู้ถูกร้องเคยยื่นบัญชี ๑ ในกรณีอื่นมาแล้ว นั้น รับฟังได้เพียงใด พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ถูกร้องกล่าวอ้างลอยๆ ว่าไม่ทราบ แต่โดยพฤติการณ์หากเป็นที่ปรึกษารัฐมนตรีแล้ว น่าจะต้องทราบเนื่องจากรัฐมนตรีก็มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ๑ เช่นเดียวกับที่ปรึกษาเพราะใช้บทบัญญัติรัฐธรรมนูญมาตราเดียวกัน ซึ่งผู้ถูกร้องยอมรับว่าตำแหน่งที่ตนดำรงอยู่เป็นตำแหน่งทางการเมือง จึงเห็นว่า ข้อกล่าวอ้างว่าไม่ทราบว่าหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ๑ นั้น จึงฟังไม่ขึ้น หากผู้ถูกร้องไม่ทราบจริงๆ แต่เมื่อผู้ถูกร้องทราบเรื่องภายหลังแล้วกลับไม่ชวนขวยดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อแสดงให้เห็นว่าไม่มีเจตนาหลีกเลี่ยง แต่หาได้กระทำไม่ กลับชี้แจงซ้ำอีกว่าไม่ได้ยื่นเพราะไม่ทราบมาก่อน จึงเชื่อว่าผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชี ๑ ในกรณีเข้ารับตำแหน่ง กรณีพ้นจากตำแหน่งและเมื่อพ้นจากตำแหน่งแล้วหนึ่งปี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง

ตามกรณีที่สองว่า ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งและห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่เมื่อใด ข้อเท็จจริงได้ความว่าผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งทางการเมืองตั้งแต่วันที่ ๕ มกราคม ๒๕๕๑ ซึ่งมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ๑ กรณีเข้ารับตำแหน่งภายในวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ ต่อมาได้ลาออกจากตำแหน่งเมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๑ จะต้องยื่นบัญชี ๑ กรณีพ้นจากตำแหน่ง

ภายในวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๑ และต้องยื่นบัญชี ฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ภายในวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๒ โดยที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติไว้ตอนท้าย มีความว่า “... และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง” ปรากฏว่า ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งด้วยการลาออกในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๑ ก่อนที่ ศาลรัฐธรรมนูญจะวินิจฉัยชี้ขาดว่าผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ พิจารณาแล้วเห็นว่า ต้องนับระยะเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งจริง ก็ในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๑ เป็นต้นไป ตามนัยคำวินิจฉัยของ ศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๑๕/๒๕๕๔

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า นายเสวต ทองรัมย์ ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชี แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ และต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง ตั้งแต่วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๑ เป็นต้นไป

พลโท จุล อติเรก

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ